

Prawa i obowiązki cudzoziemców

Cudzoziemiec wykonujący legalnie pracę w Polsce ma prawo m.in. do:

- wynagrodzenia nie niższego niż określone w zezwoleniu na pracę lub zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę;
- otrzymania jednego egzemplarza zezwolenia na pracę lub oryginału oświadczenia zarejestrowanego przez pracodawcę w powiatowym urzędzie pracy;
- uzyskania od pracodawcy o działaniach podejmowanych w związku z postępowaniem o udzielenie lub przedłużenie zezwolenia na pracę oraz decyzjach o wydaniu, odmowie wydania lub uchyleniu zezwolenia na pracę;
- otrzymania pisemnej umowy będącej podstawą wykonywania pracy (w przypadku zezwoleń na pracę pracodawca ma obowiązek przedstawienia cudzoziemcowi umowy w zrozumiałym dla niego języku przed jej podpisaniem).

Rodzaje umów

W Polsce możliwe jest wykonywanie pracy na podstawie różnych umów (m.in. umowy o pracę czy umów cywilnoprawnych, takich jak umowa zlecenia lub umowa o dzieło). Rodzaj umowy wiąże się z różnym charakterem pracy oraz odmiennym zakresem praw i obowiązków podmiotu zatrudniającego i osoby wykonującej pracę. **Najwięcej praw i najszerszą ochronę daje pracownikowi umowa o pracę - pracownik ma prawo m.in. do:**

- ochrony przed rozwiązaniem umowy o pracę dla pewnych kategorii pracowników (przede wszystkim pracowników przebywających na zwolnieniach lekarskich, w trakcie urlopu, pracownic w ciąży, pracowników w wieku przedemerytalnym);
- określenia czasu pracy i prawa do odpoczynku;
- płatnego urlopu wypoczynkowego,
- wynagrodzenia za czas choroby,
- szczegółowych zasad rozwiązania umowy,
- wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych (ponad czas określony w kodeksie pracy),
- co najmniej minimalnego wynagrodzenia (obecnie minimalne wynagrodzenie w Polsce wynosi 1850 zł brutto; jest ono pomniejszane o kwotę składek na ubezpieczenia społeczne i zaliczek na podatek dochodowy).

Co powinna zawierać umowa o pracę?

Oprócz oznaczenia stron (czyli pracodawcy i pracownika), rodzaju umowy i daty jej zawarcia - powinna wskazywać następujące elementy:

- rodzaj pracy (nazwa stanowiska, funkcji oraz opis zakresu obowiązków pracownika);
- miejsce wykonywania pracy;
- wynagrodzenie odpowiadające rodzajowi pracy: termin rozpoczęcia pracy - jeśli nie jest określony w umowie, to przyjmuje się, że jest to dzień podpisania umowy;
- wymiar czasu pracy.

Umowa o pracę nie może zawierać postanowień mniej korzystnych dla pracownika niż przepisy kodeksu pracy.

Umowy cywilnoprawne

Są to inne niż umowa o pracę, uregulowane w kodeksie cywilnym. Najczęściej spotykanymi umowami cywilnoprawnymi są:

- umowy zlecenia,
- umowy o dzieło.

Ważne: zawarcie umowy o dzieło przez pracodawcę nie może być sposobem na obejście przepisów kodeksu pracy czy zmniejszenie kosztów zatrudnienia cudzoziemca! Zawarcie umowy cywilnoprawnej w warunkach, kiedy powinna być zawarta umowa o pracę (m.in. praca pod nadzorem, w stałych godzinach oraz w określonym miejscu) stanowi naruszenie przepisów prawa pracy i jest karane grzywną.

Utrata pracy

Obowiązek powiadomienia wojewody o utracie pracy

- Cudzoziemiec posiadający zezwolenie na pobyt czasowy i pracę **ma obowiązek** powiadomić o utracie pracy wojewodę w ciągu następnych 15 dni roboczych.
- Jeśli dopełni tego obowiązku, wojewoda nie będzie mógł wszcząć postępowania w sprawie cofnięcia jego zezwolenia przez okres **30 dni** od dnia utraty pracy. Ten czas cudzoziemiec może wykorzystać na znalezienie nowego zatrudnienia.
- Jeśli cudzoziemiec **nie dopełni obowiązku** poinformowania Wojewody o utracie pracy, procedura cofnięcia zezwolenia zostanie wszczęta natychmiast po uzyskaniu informacji, a cudzoziemiec nie będzie mógł uzyskać kolejnego zezwolenia na

pobyt czasowy przez rok od upływu ważności poprzedniego zezwolenia na pobyt i pracę.

- W decyzji o cofnięciu zezwolenia wojewoda określi czas, jaki cudzoziemiec będzie miał na opuszczenie Polski.
- Jeżeli cudzoziemiec nie odwoła się od decyzji o cofnięciu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę i nie wyjedzie z Polski w wskazanym czasie, jego pobyt w Polsce stanie się nielegalny.

Cudzoziemcy przebywający w Polsce na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub będący małżonkami obywateli polskich **zachowują prawo pobytu w Polsce bez względu na utratę pracy.**

Rejestracja cudzoziemca jako bezrobotnego

Cudzoziemcy, którzy utracili pracę, **mają prawo zarejestrować się w powiatowym urzędzie pracy jako osoby bezrobotne**, jeżeli posiadają jeden ze wskazanych poniżej tytułów pobytowych:

- status uchodźcy;
- zezwolenie na pobyt stały
- zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej;
- zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji
- zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w celu przeprowadzenia badań naukowych,
- zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z posiadaniem zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE w innym państwie UE
- zgoda na pobyt ze względów humanitarnych lub zgoda na pobyt tolerowany;
- korzysta w Polsce z ochrony czasowej lub ochrony uzupełniającej
- Zezwolenie na pobyt czasowy dla członka rodziny obywatela polskiego lub stempel w dokumencie podróży potwierdzający złożenie wniosku o wydanie zezwolenia na pobyt czasowy, stały lub rezydenta długoterminowego UE jeżeli bezpośrednio przed złożeniem wniosku posiadali zezwolenie na pobyt czasowy.
- Zezwolenie na pobyt czasowy i pracę lub wizę wydaną w celu wykonywania pracy pod warunkiem, że bezpośrednio przed rejestracją jako bezrobotni byli nieprzerwanie zatrudnieni w Polsce przez okres co najmniej 6 miesięcy

oraz spełnią warunki określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Uprawnienia cudzoziemców zarejestrowanych jako bezrobotni

Po zarejestrowaniu osoby te będą miały dostęp do zasiłków dla bezrobotnych oraz usług rynku pracy tj. do pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz udziału w szkoleniach organizowanych przez urząd pracy. Ponadto będą podlegać ubezpieczeniu zdrowotnemu, i tym samym korzystać z bezpłatnej opieki zdrowotnej. W przypadku cudzoziemców, którzy posiadają tzw. "jednolite zezwolenie" oraz wizę wydaną w celu wykonywania pracy udział w szkoleniach nie będzie obejmował pomocy finansowej związanej z doszkąłaniem w ramach szkoleń i studiów podyplomowych. Zarejestrowany cudzoziemiec może mieć również **prawo do zasiłku dla bezrobotnych**, jeżeli przebywa na podstawie jednego z wymienionych powyżej tytułów pobytowych oraz spełni warunki nabycia tego prawa określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (co do zasady obejmują one obowiązek wykonywania pracy i opłacania składek na Fundusz Pracy łącznie przez 365 dni w okresie 18 miesięcy przed dniem rejestracji jako osoba bezrobotna)

Rejestracja cudzoziemca jako osoby poszukującej pracy

Cudzoziemcy, którzy nie spełnią warunków niezbędnych do rejestracji jako bezrobotnie mogą zarejestrować się jako osoby poszukujące pracy. Uzyskują oni dostęp do usług świadczonych przez urzędy pracy, m.in. do pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego.

Usługi rynku pracy dostępne dla osób niezarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy

Niezależnie od tego, czy zostaną zarejestrowani jako bezrobotni lub poszukujący pracy, cudzoziemcy posiadający zezwolenie na pobyt czasowy i pracę albo wizę wydaną w celu wykonywania pracy lub innych zezwoleń na pobyt czasowy mogą korzystać z:

1. ogólnie dostępnych usług pośrednictwa pracy świadczonych przez urzędy pracy
2. informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwości szkolenia i kształcenia udzielanych przez urzędy pracy;
3. informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i samozatrudnienia.

Prawo do korzystania ze świadczeń i usług rynku pracy jest uzależnione od rodzaju tytułu pobyтового, który posiada cudzoziemiec i przysługuje tylko w okresie jego ważności. Po cofnięciu wizy lub zezwolenia na pobyt czasowy albo upływie okresu ważności tych dokumentów cudzoziemiec traci status bezrobotnego lub poszukującego pracy.